

Gårdsnavn: Rogndalen **Gnr/bnr:** gnr. 3028, bnr. 6

Koordinat: Ø: 626051, N: 6582755, 22 EU89-UTM Sone 32

Synbarhet: Fullt ut synlig/gjenfinnbar i terrenget

Foto Erling Skivdal 22.10.2009

Kulturminneregistrering

KMtype: Husmannsplass, Annet kulturminne,

Tilstand: Spor/rester finnes

Verneverdi: Ikke evaluert verneverdi

Vern: ,

Beskrivelse:

Beskrivelse: Markerte hustuffer etter både våningshus, låve og smie.

Koordinatene er tatt i boligtomta. Våningshuset har vært på ca. 10 x 11 meter. Låven lå ca. 15 meter nordvest for boligen, smie omkring 25 meter i nordvestlig retning. Jordkjelleren lå 25 meter fra smia, sørvest for våningshuset.

Rogndalen var opprinnelig husmannsplass under Bøe store, trolig etablert på slutten av 1600- eller begynnelsen av 1700-tallet. Senere ble det to plasser på Rogndalen, og til tider tre boplasser. Det er ikke kjent hvor den første, opprinnelige husmannsplassen lå. Det kan være dette objektet, men det kan også være på Midtre Rogndalen (gnr. 3028, bnr. 3 m.fl.).

Koordinatene på Midtre Rogndalen (som i omtalen som gårdsbruk betraktet blir betegnet som Søndre Rogndalen) er: Øst 626057 – Nord 6582530.

Bosetting på Rogndalen

I boka "Varteig – en liten bygds historie", som kom i 1956, forfattet av Olav Spydevold, står det at første

Lok. nr. 1053424 Nordre Rogndalen ("Nor'l'ære

husmannen som er kjent på Rogndalen, er Lars Olsen. Han og kona Sophie er nevnt der i 1723.

Nils Christoffersen og kona Live Hansdatter fra Bøe var husmannsfolk der i siste halvdel av 1700-tallet. De hadde barna Lars, Mathis og Pernille. Sistnevnte gift med Tore Larsen Lena (se ID 1053417).

Da Nils døde i 1782, overtok sønnen Mathis (født i 1759) plassen. Han var gift med Marthe Leksdatter Bergerud, og hadde barna Mari, Ole, Nils og Lisbeth. Neste bruker på plassen er sønnen Ole (født i 1789), som i 1820 ble gift med Anne Andersdatter Strømnes.

Slektsrekke

Tidlig på 1860-tallet kom så Ole Andersen og kona Marie Nilsdatter til Rogndalen. De er stamfedre til de senere generasjonene på gården. Marie og Ole skulle bli stamfedrene til de som senere har eid Rogndalen, der det er sjette generasjonen som nå driver.

Det er uvisst eksakt år som paret kjøpte Rogndalen. De bodde på husmannsplassen Sørli under Bøe lille (se ID 1053293) på 1850-tallet, men hadde flyttet til en husmannsplass under Rognerud da de i 1862 ble foreldre til Johan Anthon. Tre år senere, ved folketellingen i 1865, er Ole og Marie selveiere på søndre Rogndalen.

Ole var opprinnelig fra en husmannsplass under Korum i Rakkestad, mens Marie var fra en plass under Fladberg. Til Rogndalen kom de med tre barn – datteren Karen Juline (16 år), Anne (8) og Johan Anthon (3).

I 1865 er det tre husstander knyttet til Rogndalen, ved folketellingen ti år senere er det fire. Det er det også i 1900. I objekt-beskrivelsen her, konsentrerer vi oss imidlertid om Marie og Ole på søndre Rogndalen, samt de siste to generasjonene på Nordre Rogndalen (objektet).

Gjørtleren Lars

Vi vet nemlig at gjørtleren Lars Larsen slo seg ned på Nordre Rogndalen, trolig rundt 1870. Lars var født i Setne på Toten i 1847, men kom til Rogndalen ved i 1871 å gifte seg med Karen Juline – datteren til Marie og Ole på Rogndalen.

Aslaug Hasle (født på Rogndalen i 1913) fortalte at hennes oldefar Lars Olsen med tre barn hadde gått fra Setne til Varteig for om mulig å få en bedre livsstandard. Faren (født i 1810) slo seg ned på Sulusnes. Der forble også datteren Oleane, mens en annen datter Frederikke kom til Selbak. Fredrikke giftet seg i 1879 med Olaves Eriksen på Køya (se ID 1053272).

Tredje barnet som hadde gått sammen med faren fra Toten til Østfold, var Lars, gjørtleren som kom til Rogndalen.

På Nordre Rogndalen livnærte Lars og familien seg som småbruker og lensearbeider, men i ettertid er han nok mest kjent som gjørtler. I likhet med både faren på Sulusnes og en onkel hjemme i Setne, var nemlig Lars på Rogndalen drivende flink finsmed.

Lars var en hederskronet gjørtler – kjent for å lage vakre mortler, dombjeller og lysestaker – blant annet. Mye ble sikkert produsert på bestilling, men det fortelles også at han reiste rundt og solgte ting han hadde laget – blant annet støpte knapper.

Muntlige overleveringer forteller også at Lars Rogndalen støpte en kirkeklokke, men det er ikke verifisert.

Dro belgen

Aslaug Hasle, som var født på Rogndalen i 1913 som barnebarn av gjørtleren, har fortalt at det var stort når hun som jentunge fikk dra blåselbelgen for bestefar.

Ole Rogndalen (født i 1944) er oldebarn av gjørtleren. Han forteller at han som guttunge fant både smeltedigler og rester etter produksjonen i tuftene etter smia.

Juline Rogndalen døde på Nordre Rogndalen i 1917. De siste årene av sitt liv, var Lars Rogndalen alderssvекket, og tilbrakte sine siste år hos sønn og svigerdatter på Søndre Rogndalen. Der dør gjørtleren i 1925.

Lok. nr. 1053424 Nordre Rogndalen ("Nor'lære

Samler Rogndalen

Juline og Lars fikk flere barn. Blant annet sønnen Ludvig, som kom til Rognerudenga (se 1053336). Eldste sønnen Ole (1873-1943) overtok Rogndalen. På et tidspunkt, trolig etter at Ole har overtatt, blir de to Rogndalen-gårdene – søndre og nordre – samlet til ett bruk.

Ole Larsen Rogndalen var for øvrig en driftig kar. Han brøt opp ny jord på Rogndalen, la stendiker og hadde en stor oppgave i å reise ny bygningsmasse på Søndre Rogndalen.

Han ble gift med Andrine Olsen Tangen (1877-1956) i 1897. Sammen får de en stor barneflokk, og det er sønnen Håkon som overtar gården. Ved kulturminneregistreringen i 2009 er det Håkons sønnedatter som eier gården.

Kjelleren sto lengst

Da Lars Larsen, gjørtleren på Nordre Rogndalen, flyttet over til sønn og svigerdatter på den søndre gården, ble bolighuset på nordre tatt ned og satt opp igjen som bryggerhus på søndre. Denne ekstra-boligen sto fram til 1949, da den vek plassen for nytt bryggerhus.

Ole Rogndalen (født i 1944) minnes at huset hadde svalgang. Ellers forteller han at i 1947 var det kun jordkjelleren som sto igjen av bygningene på Nordre Rogndalen.

Tilhørende enkeltminner (0):

Litteratur